

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

“1) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 386. maddesi ile “Sulh Mahkemelerinin görevi içinde bulunan suçlara sulh hakimi, duruşma yapmaksızın bir ceza kararnamesi ile karar verebilir” kuralı getirilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre ise Ceza Kararnamesi ile “ancak hafif veya ağır para cezasına veya nihayet üç aya kadar hafif hapis veya bir meslek ve sanatın icrasının tatiline veya müsadereye yahut bunlardan birkaçına veya hepsine hükmedilebileceği belirtilmiştir.

Tabir caiz ise, önemsiz görülen (!) suçların Ceza Kararnamesi ile kısa yoldan çözüme bağlanması düşünülmüştür. Devam eden maddelerde, Ceza Kararnamesine itirazın şekil ve yöntemleri düzenlenmiştir.

2) Ceza yargılaması, bir eylemin suç olup olmadığının araştırılması ve eğer suç ise eyleme kanunda öngörülen yaptırımın uygulanması için yapılan işlemlerin bütünüdür. Aşağıdaki hükümler, bireyin suçlanması durumunda adil ve açık yargılanmasının güvence altına alınması için düzenlenmiştir.

Anayasamızın 36/1. maddesine göre herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 10. maddesine göre “Herkes, haklarının veya yükümlülüklerinin veya kendisine yöneltilen herhangi bir suçlamanın saptanmasında tam bir eşitlikle davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir...”

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 11. maddesine göre “Bir suç işlemekten sanık herkes, savunması için kendisine gerekli bütün güvencelerin sağlanmış olduğu açık bir yargılama ile yasaya göre suçluluğu kanıtlanmadıkça suçsuz sayılır.”

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6/1. maddesine göre “herkes ... kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içerisinde ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir. Hüküm açık oturumda verilir...” .

Aynı Sözleşme'nin 6/3. maddesine göre; her sanık en azından şu haklara sahiptir :

a) Kendisine yöneltilen suçlamanın niteliği ve nedeninden en kısa zamanda, anladığı bir dille ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zamana ve kolaylıklara sahip olmak;

c) Kendi kendini savunmak veya kendi seçeceği bir avukatın yardımından yararlanmak...

d) İddia tanıklarının sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında çağırılmasının ve dinlenmesinin sağlanmasını istemek;

Uygar uluslar tarafından tanınan ve gerek Anayasamız ile teminat altına alınan, gerekse yukarıya yazılan Uluslararası Sözleşmeler tarafından kabul edilip tüm hukuk sistemlerine yerleştirilmeye çalışılan genel hukuk ilkelerine göre; bir suç ile itham edilen kişiye tanınması gereken en temel hak “ne ile suçlandığını bilmesi” ve buna göre “savunma hakkını kullanması”dır. Kişinin ne ile suçlandığını bilebilmesi için kendisine suç isnat eden belgenin bildirilmesi gerekmektedir. Bundan dolayıdır ki; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 208/son maddesindeki “Sulh Ceza Mahkemelerinde açılan davalara ait iddianameler sanığa tebliğ olunmaz” şeklindeki hüküm Yüksek Mahkeme'nin 14/07/1998 Tarih ve 1997/41 Esas, 1998/47 Karar sayılı kararıyla Anayasaya aykırı görülerek iptal edilmiştir. Ceza Kararnamesi düzenlenmesi halinde ise sanık bu haktan yoksun bırakılmakta ve dolayısıyla savunma hakkı da kısıtlanmış olmaktadır.

Ceza Kararnamesi ile mahkumiyet hükmü kurulması halinde sanığın itiraz yoluyla savunma hakkını kullanabileceği ileri sürülebilir. Fakat uygulamada gerek Ceza Kararnamelerinin neredeyse matbu şekilde düzenlenmeleri ve gerekse itirazı inceleyen Asliye Ceza Mahkemesi'nin itirazı kabulü halinde meseleyi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 302/son maddesine göre kendilerinin çözümleyecek olmaları, iş yoğunluğu gibi hususlar dikkate alındığında, Ceza Kararnameleri adeta kesin bir hüküm şekline dönüşmektedir.

Diğer yandan dosya üzerinden Ceza Kararnamesi düzenlenmesi, yargılamanın yüze karşı olma ilkesine de aykırıdır.

Bu nedenlerle Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 386. maddesinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36. maddesine aykırı olduğu gibi, artık iç hukukumuzda bağlayıcı olduğu kabul edilen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesine de aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

3) Anayasamızın 2. maddesinde; Türkiye Cumhuriyetinin bir Hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk Devletinde hukukun üstünlüğü ve evrensel hukuk kurallarının geçerliliği tartışmasız kabul edilmesi gereken bir gerçektir. Hukuk Devleti; insan haklarına saygılı, bu hakları koruyan, adaletli bir hukuk düzeni kurup sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün etkinliklerinde, işlem ve eylemlerinde hukuk kurallarına bağlı olan devlet demektir. İtiraz konusu düzenleme ile uygulama yapıldığında hukuka uygun ve adaletli bir sonuç elde etmek imkanı bulunmamaktadır. Bu nedenle itiraz konusu düzenlemenin Anayasamızın, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir Hukuk Devleti olduğu ilkesine de aykırı olduğu düşünülmektedir .

4) Anayasamızın 11. maddesinde yasaların Anayasa'ya aykırı olamayacağı belirtilmiştir. Yukarıda açıklanan sebeplerden dolayı, iptali istenen maddenin bir yasa hükmü olarak Anayasanın ruhuna da aykırı olduğu kanaatine varılmıştır.

SONUÇ : 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 386. maddesinin;

a) Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğunu düzenleyen Anayasa'nın 2. maddesine,

b) Kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağını belirtir 11/2. maddesine,

Esas Sayısı : 2004/36

Karar Sayısı : 2004/92

c) Hak arama hürriyeti başlıklı 36/1. maddesine,

d) Anayasamızın ruhunda bulunduğu kabul edilmesi gerekli olan hukukun genel prensipleri ve adalet duygusuna aykırı olduğu düşünüldüğünden İPTALİ için Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca keyfiyetin Anayasa Mahkemesi'ne sunulmasına karar verildi. 03/05/2004.””